

LIETUVOS NACIONALINIO MUZIEJAUS

2023 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Vilnius
2024

VADOVO PRANEŠIMAS

Šiuolaikinio muziejaus misija – nuolatinis siekis atsiverti ir tobulėti, nenustoti ieškoti būdų, kaip šią misiją geriausiai įgyvendinti šiandien, neatsilikti nuo besikeičiančio gyvenimo ir toliau nuosekliai siekti Lietuvos nacionalinio muziejaus (LNM) strategijoje užsibrėžtų tikslų.

2023 m. viršijome ikipandeminį ir ikikarinį lankytojų skaičių – muziejus sulaukė 430 tūkst. lankytojų. Džiugu, kad mūsų pastangos apie Lietuvos istoriją pasakoti pasaulio kontekste stiprina kritiškai mąstančią visuomenę ir padeda pažinti savo šaknis.

Judame teisinga linkme, nes 2023 m. LNM atrado daugiau šeimų su vaikais, net 98 % apklaustų lankytojų rekomenduotų savo draugams bei pažįstamiems apsilankyti LNM. Muziejaus padaliniuose per metus surengtos 25 parodos, beveik 2 tūkst. edukacinių užsiėmimų, iš kurių daugiau nei 120 programų mokykloms ir šeimoms. Daugiau nei 200 renginių skirta įvairioms tikslinėms auditorijoms. Svarbu, kad įtraukiame ir vis daugiau atskirtų patiriančių bendruomenių. Darbas su jomis muziejuje pradėtas dar prieš karantiną, o šiuo metu intensyviai dirbama su keturiomis bendruomenėmis: aklujų ir silpnaregių, turinčiųjų klausos negalią, vaikais, turinčiais autizmo spektro sutrikimų, žmonėmis, sergančiais Alzheimerio liga. 2023 metais įsitraukėme į Sveikatos apsaugos ir Kultūros ministerijų inicijuotą projektą „Socialinis receptas 65+“.

Vienas iš pagrindinių mūsų strateginių tikslų – auginanti lyderystė. Ryškiausias pavyzdys – 2023–2025 metais Lietuvos nacionalinio muziejaus įgyvendinama centralizuota nacionalinių ir valstybinių muziejų darbuotojams skirta muziejinių kompetencijų ugdymo programa „Marta“. Šiuo projektu puoselėjame ir ugdome talentus ne tik muziejaus viduje, bet ir darome pokytį šalies mastu.

Stengiamės būti pavyzdžiu ir rengdami tarptautines parodas. Pernai muziejus atidarė parodą „Pasaulio dydžio Lietuva: mūsų migracijos istorija“, kurios globėju tapo prezidentas Valdas Adamkus, vienu iš partnerių – Lietuvos oro uostai, kiti partneriai – iš JAV, Brazilijos, Kanados. Rengiant parodą „Tikėti ar netikėti: sąmokslų teorijos“ bendradarbiauta net su devyniolika partnerių iš Lietuvos, JAV, Liuksemburgo, Prancūzijos, Vokietijos. 2023-aisiais atsivėrėme dar labiau – išėjome iš savo erdvių ir surengėme parodą netradicinėje erdvėje.

Penkerius metus muziejaus vykdytas istorinis tyrimas ir jo pagrindu sukurtas paviljonas „Vilnius prieš 200 metų“ tapo dovana vilniečiams ir miesto svečiams. Sostinės 700 metų jubiliejui skirtu paviljono ekskursijose, edukacijose ir renginiuose sulaukta daugiau nei 110 tūkst. lankytojų. Įgyvendinome ir ilgalaikius investicijų projektus, buvo atnaujintas Signatarų namų fasadas, o Jono Šliūpo muziejaus renovacija tapo pavyzdiniu projektu, kaip saugoti ir atnaujinti medinį architektūros paveldą. 2024 metų pavasarį pagaliau duris atvers naujausias LNM padalinys – Pilininko namas.

Pagalba Ukrainai vis dar išlieka aktuali. 2023 m. pabaigoje organizavome paramos akciją „Ukrainos kultūra neturi kuo gintis“, kurios tikslas – surinkti pinigų ir nupirkti restauravimo medžiagų, kad būtų išsaugotas rusų naikinamas kultūros paveldas. Tačiau negalime sustoti ar pavargti, turime nuolat prisiminti, kad šis karas yra nukreiptas prieš Ukrainos istorinę atmintį, tad istorinis ir kultūrinis frontas ne mažiau svarbus.

I SKYRIUS STRATEGINIŲ IR VEIKLOS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

Lietuvos nacionalinis muziejus veikia valstybės veiklos srityje – **Kultūra ir visuomenės informavimas**.

Veiklos tikslas **08-001-11 Aktualizuojant Lietuvos praeitį ir dabartį, ugdyti visuomenės ryšį su savo kultūra ir istorija bei jungti Lietuvą su pasauliu**

1 lentelė. Strateginio ir (arba) veiklos tikslo **08-001-11 „Aktualizuojant Lietuvos praeitį ir dabartį, ugdyti visuomenės ryšį su savo kultūra ir istorija bei jungti Lietuvą su pasauliu“** poveikio rodikliai

Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (metai)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siektina poveikio rodiklio reikšmė (2023 metai)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		2021 metai	2022 metai	2023 metai		2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8
E-08-001-11-01 Lankytojų skaičius (žmonės)	139 849 (2020)	140 985	266 069	430353	230000	Netaikoma	Netaikoma
E-08-001-11-02 Visuomenei pristatyta muziejaus rinkinio dalis procentais (procentai)	1,4 (2020)	1,84	1,54	1,64	1,5	Netaikoma	Netaikoma

Muziejus 2023 metais siekė veiklos tikslo **Aktualizuojant Lietuvos praeitį ir dabartį, ugdyti visuomenės ryšį su savo kultūra ir istorija bei jungti Lietuvą su pasauliu**, sėkmingai ir efektyviai įgyvendindamas tęstinės veiklos uždavinius:

1. sistemingai papildė muziejaus rinkinius, 2023 m. muziejaus rinkiniuose saugomų eksponatų skaičius pasiekė 1405777 vnt.;

2. sėkmingai aktualizuodamas Lietuvos istorijos ir kultūros vertybes 2023 metais sulaukė daugiau nei planuota edukacinių užsiėmimų dalyvių (34524 žmonės) bei surengė ženkliai daugiau nei planuota parodų (64 parodas);

3. vykdė muziejaus pastatų ir materialinės bazės renovaciją bei modernizavimą, siekdamas sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui kultūros paveldo objektus, 2023 metais užbaigė 3 projektų įgyvendinimą;

4. gerindamas komunikacijos kokybę ir vystydamas muziejaus rinkodarą, efektyviai informuodamas visuomenę apie muziejaus parodas, ekspozicijas ir veiklą, muziejus sėkmingai didino muziejaus administruojamų paskyrų socialiniuose tinkluose sekėjų skaičių 2023 metais.

Sėkmingai įgyvendinęs visus tęstinės veiklos uždavinius, muziejus 2023 m. sulaukė 62 proc. daugiau lankytojų nei 2022 metais ir sėkmingai visuomenei pristatinėjo muziejaus rinkinius muziejaus ekspozicijose, parodose muziejuje ir kilnojamosiose parodose, kitų muziejų ir institucijų ekspozicijose ir parodose.

1.4. pajamų įmokos ir kitos pajamos	827,98	814,76	98,4								
2. Kiti šaltiniai, išskyrus valstybės valdomų įmonių lėšas ir valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšas (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos, nurodant atskirus šaltinius)											
3. Valstybės valdomų įmonių lėšos											
4. Valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšos											
Iš viso 01 programai (1 +2 + 3+ 4)	9334,43	9321,22	99,86								
Iš viso 01 valstybės veiklos sričiai (1 +2 + 3+ 4)	9334,43	9321,22	99,86								

Lietuvos nacionalinis muziejus įgyvendina vieną funkcijų vykdymo programą:

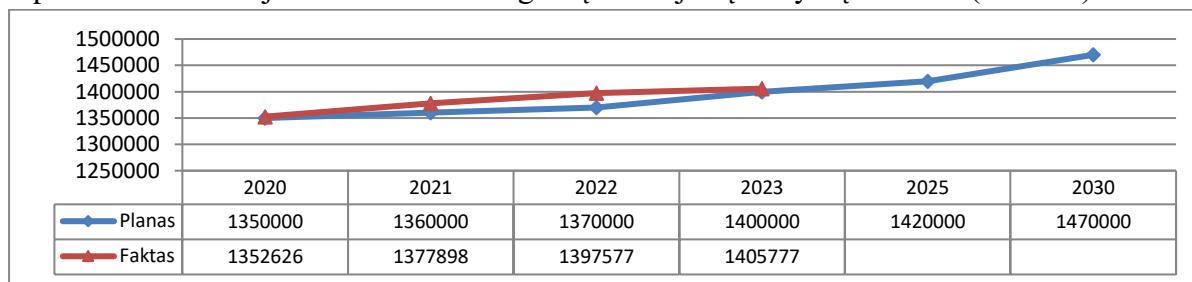
„08-001 Muziejaus rinkinių kaupimas, tyrimas, išsaugojimo užtikrinimas ir aktualizavimas“.

Atliekant poveikio rodiklių analizę, detaliau buvo vertinami 4 pagrindiniai muziejaus uždaviniai:

1. Sistemingai papildyti, tinkamai apskaityti muziejaus rinkinius ir sudaryti sąlygas jų išsaugojimui;
2. Aktualizuoti Lietuvos istorijos ir kultūros vertybes;
3. Nuosekliai vykdyti infrastruktūros modernizavimą ir pritaikymą lankytojų poreikiams;
4. Gerinti komunikacijos kokybę ir vystyti muziejaus rinkodarą, bei iš jų kylantys svarbiausi atlikti darbai, pasiekti rezultatai, kilusios problemos ir veiksmai, kurių buvo imtasi joms spręsti.

Muziejaus tęstinės veiklos uždavinio **Sistemingai papildyti, tinkamai apskaityti muziejaus rinkinius ir sudaryti sąlygas jų išsaugojimui** įgyvendinimas apibrėžiamas rezultato rodikliu - Muziejaus rinkiniuose saugomų eksponatų skaičius.

1 paveikslas. Muziejaus rinkiniuose saugomų muziejinių vertybių skaičius (vienetai)

Duomenų šaltinis: Muziejaus veiklos metinė statistinė ataskaita.

Šis poveikio rodiklio trijų metų faktinių reikšmių kitimas yra nuosekliai didėjantis.

2023 m. buvo įgyvendintos suplanuotos veiklos, kuriomis siekta sistemingai papildyti ir tinkamai apskaityti muziejaus rinkinius, tuo sudarant sąlygas jų išsaugojimui ir sklaidai. 2024-01-01 muziejaus rinkiniuose buvo saugomos 1405777 vnt. muziejinės vertybės. Tęstos lituanistinio paveldo paieškų ir tyrimų veiklos: 1900 m. Pasaulinės Paryžiaus parodos lietuvių etnografijos rinkinys MuCEM (Prancūzija) muziejuje, Vasario 16-osios Signatarų paveldas užsienyje. Rengiant migracijai skirtą parodą, vykdyta lietuvių išeivijos istoriją po 1944 m. atspindinčių muziejinių vertybių paieška. Vykdam pastarąją veiklą, įsigytos 242 muziejinės vertybės iš JAV, Vokietijos, Švedijos, Italijos ir Australijos.

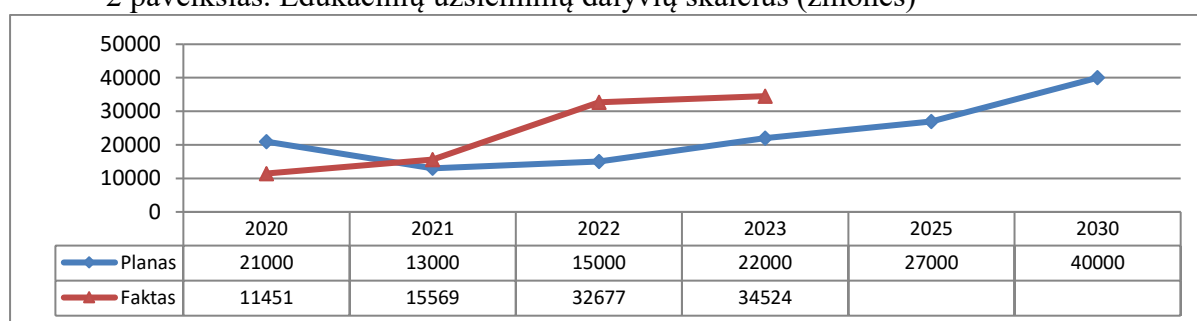
Muziejaus ekspozicijose, parodose muziejuje ir kilnojamosiose parodose bei kitų muziejų ir institucijų ekspozicijose ir parodose pristatyta 23040 muziejinių vertybių.

Konservuotos ir restauruotos muziejaus (3024 vnt.) ir kitų institucijų (1 vnt.) muziejinės vertybės: archeologiniai radiniai, keramika, metalo dirbiniai, tekstilė, tapyba, medžio ir polichromijos dirbiniai, baldai bei popierius. Šio veiklos uždavinio rezultatai buvo pasiekti

įgyvendinant tęstinės veiklos priemonę - **Kaupti, konservuoti, restauruoti, tinkamai apskaityti ir skaitmeninti muziejines vertybes.**

Antrojo muziejaus tęstinės veiklos uždavinio - **Aktualizuoti Lietuvos istorijos ir kultūros vertybes** įgyvendinimą puikiai iliustruoja šie uždavinio stebėsenos rodikliai: Edukacinių užsiėmimų dalyvių skaičius ir Surengtų parodų skaičius.

2 paveikslas. Edukacinių užsiėmimų dalyvių skaičius (žmonės)

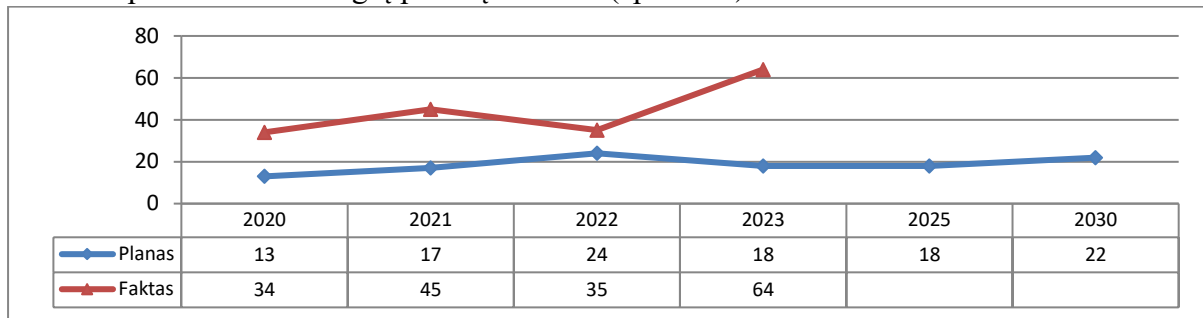

Duomenų šaltinis: Muziejaus veiklos metinė statistinė ataskaita.

Atsisakius pandeminių suvaržymų, 2021 metais planuoto rodiklio reikšmės stabilizavosi, vėliau 2022 metais planuotos reikšmės buvo ženkliai viršytos, nes po pandemijos pastebėtas išaugęs susidomėjimas fizinėmis paslaugomis ir kontaktiniais edukaciniais užsiėmimais. 2023 metais Muziejaus edukaciniuose užsiėmimuose dalyvavo 34 524 dalyviai: iš jų vaikų ir mokinių – 30 551. 2021 m. mokykloms buvo pasiūlyta 100 pavadinimų edukacijų įvairiomis temomis, į Kultūros paso programą įtraukta 70. 2022 m. edukacijų tinklelyje jau buvo 120 edukacijų, 73 edukacijos įtrauktos į Kultūros paso programą. 2023 m. į Kultūros paso sistemą įtraukti 83 muziejaus edukatorių parengti edukaciniai užsiėmimai. 48 edukaciniai užsiėmimai pritaikyti asmenims su įvairia negalia.

Planinė reikšmė viršyta, nes 2023 m. muziejus pradėjo aktyviai bendradarbiauti tiesiogiai su mokyklomis ir mokytojais, rengdamas jiems specialius renginius, naujų edukacijų testavimus ir pristatymus. Bendradarbiaudami su programa "Renkuosi mokytis" atlikome mokytojų apklausą, tokiu būdu sužinojome jų lūkesčius ir nuomonę apie savo rengiamas edukacijas. 2023 m. pasitvirtinome ir naują edukacijų rengimo metodologiją, kurios pagrindinis kriterijus - edukacijų turinys, jo atitikimas ugdymo programai ir mokinių kompetencijų ugdymui. Per metus parengėme 20 naujų edukacinių užsiėmimų, bei pasiūlėme mokykloms 10 išvažiuojamųjų edukacijų. Specialios teminės edukacijos buvo parengtos ir projektui "Paviljonas: Vilnius prieš 200 metų".

3 paveikslas. Surengtų parodų skaičius (apsk.vnt.)

Duomenų šaltinis: Muziejaus veiklos metinė statistinė ataskaita.

Muziejaus parodinės veiklos pastarųjų 3 metų tendencijos keitėsi, nes pasibaigus pandemiam laikotarpiui, buvo svarbu užtikrinti platų ir saugų muziejaus paslaugų prieinamumą, darbuotojų bei lankytojų saugumą. Muziejus toliau intensyviai dirbo siekdamas pritraukti lankytojus kitais būdais: surengė daugiau nei planuota parodų, laikydamasis visų nustatytų saugumo reikalavimų kvietė vaikus ir suaugusiuosius dalyvauti įvairiuose renginiuose, jau minėtuose edukaciniuose užsiėmimuose bei kitose organizuojamose veiklose. Siekdamas aktualizuoti Lietuvos istorijos ir kultūros vertybes, 2023 m. muziejus atnaujino 3 ekspozicijas: „Kalbantys ažuolai“ - įrengta nedidelė kino salė, sukurtas filmas (J. Basanavičiaus giminė, Ožkabaliai). Signatarų namuose atidaryta interaktyvi ekspozicija - filmas "Angelų takais". Istorijų namuose įrengta "Gintaro kelio" ekspozicija.

2023 m. muziejus visuomenei pristatė 64 aktualias parodas, iš kurių svarbiausios buvo šios:

1. Vilniaus 700-metų jubiliejui skirta paroda Gedimino bokšte „Gedimino laiškai: tada ir dabar“;
2. „Paviljonas: Vilnius prieš 200 metų“, skirtas Vilniaus miesto 700 metų jubiliejui;
3. „Pasaulio dydžio Lietuva. Mūsų migracijos istorija“- pasakoja apie Lietuvos migracijos laikotarpį nuo XIX a. II pusės iki šių dienų;
4. Paroda „Spąstai su centriniu šildymu“, kurios tikslas pakviesti lankytojus į kelionę laiku ir atskleisti Lietuvos sovietmečio istoriją per kasdienybės prizmę;
5. "Kovojantys vaizdai: Antrasis pasaulinis karas okupuotos Lietuvos dailėje 1940-1990 metais“, kur pristatomos sovietmečiu kurtos ir propagandinę sovietų naratyvą atspindinčios Antrojo pasaulinio karo reprezentacijos sovietų Lietuvos dailėje;
6. „LT-NATO“, kuri buvo rengiama siekiant pažymėti pirmąjį organizuojamą Lietuvoje NATO aukščiausio lygio vadovų susitikimą,
7. „Kolekcionavęs ir kolekcionuojamas“ - šioje parodoje pirmąkart surinkti privačiose kolekcijose saugomi K. Varnelio darbai;
8. Kartu su savo partneriais Lenkijoje, Varšuvos karališkųjų rūmų muziejumi surengta bendra paroda skirta 1863-1864 metų sukilimui paminėti „Meilė ir pareiga. 1863–1864 metų sukilimas“;
9. „Tikėti ar netikėti: sąmokslo teorijos“ - tarptautinė paroda pristatanti ir demonstruojanti populiariausias sąmokslo teorijas nuo

viduramžių iki šiandien; 10. Tarptautinio šiuolaikinio tekstilės festivalio paroda „IMAGINE!“ - apie tekstilę kaip bendravimo būdą.

Planinė reikšmė buvo ženkliai viršyta, nes labai pasiteisino kilnojamų parodų poreikis regionuose. Įgyvendintos parodos buvo labai populiarios, eksponuotos daugelyje institucijų. Vilniaus 700 metų jubiliejui skirta fotografijų paroda sulaukė didelio dėmesio dėl temos aktualumo.

Įgyvendinant šį veiklos uždavinį, 2023 metais buvo sukurtos arba atnaujintos 48 paslaugos lankytojams, pagrindinės jų: atnaujinti e- gidai lietuvių gestų kalba (K.Varnelio muziejaus, Bastėjos ir Senojo arsenalo ekspozicijoms); internetu pradėtos transliuoti paskaitos (istorinių paskaitų ciklas ir atskiros paskaitos prie teminių parodų); Gedimino pilies kalno aikštelėje įrengtas skaitmeninis audio-video gidas, pristatantis lankytojams tris virtualius teminius gidus; naujų edukacijų kūrimui pasitelkta kompiuterinė programėlė "Actionbound".

Aprašyti veiklos uždavinio rezultatai buvo pasiekti įgyvendinant tęstinės veiklos priemonę - **Rengti ekspozicijas, parodas, vykdyti edukacinę veiklą.** Šio tęstinės veiklos uždavinio įgyvendinimas turi svarbią reikšmę siekiant veiklos tikslo ir aktualizuojant Lietuvos praeitį ir dabartį bei ugdant visuomenės ryšį su savo kultūra ir istorija.

2023 m. LNM pradėjo sėkmingai įgyvendinti centralizuotą nacionalinių ir valstybinių muziejų darbuotojams skirtą muziejinių kompetencijų ugdymo programą „Marta“.

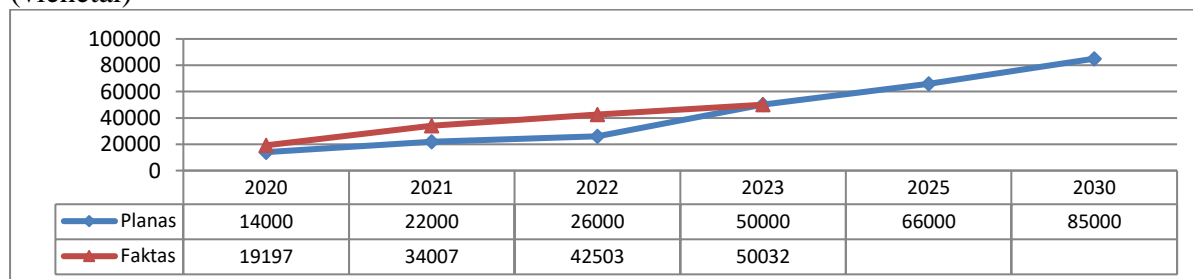
Pagrindiniai tęstinio veiklos uždavinio **Nuosekliai vykdyti infrastruktūros modernizavimą ir pritaikymą lankytojų poreikiams** iššūkiai yra laiku sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui kultūros paveldo objektai. 2023 metais LNM savo veikloje įgyvendino 6 objektų investicinius projektus įgyvendinimas, kurių pažanga yra tiesiogiai įtakojama jų vykdymui skiriamų finansinių išteklių. Pagrindiniai jų yra ir 2023 metais užbaigti projektai „Pilininko namo pritaikymas Lietuvos istorijos ekspozicijai ir edukacinių bei kultūrinių paslaugų teikimui“, Pilininko namas kaip naujas ekspozicinis padalinys netrukus bus atvertas lankytojams. „Lietuvos nacionalinio muziejaus paslaugų plėtra Vilniaus piliavietėje. I-asis etapas“ taip pat užbaigtas 2023 metais. Dar vienas sėkmingai baigtas investicijų projektas „Lietuvos nacionalinio muziejaus Jono Šliūpo memorialinės sodybos pastato, esančio Vytauto g. 23a, Palanga, atnaujinimas“. Įvykdyti Jono Šliūpo memorialinės sodybos kapitalinio remonto darbai. Įgyvendinus projektą pagerintos pastato energetinės savybės, pasiekta B pastato energetinio naudingumo klasė - padidintas energijos vartojimo efektyvumas, sumažintas išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančiųjų dujų (CO₂) susidarymas, padidintas Lietuvos nacionalinio muziejaus teikiamų kultūros paslaugų prieinamumas bei patrauklumas. Aprašyti veiklos uždavinio rezultatai buvo pasiekti įgyvendinant tęstinės veiklos priemonę - **Vykdyti muziejaus pastatų ir materialinės bazės renovaciją bei modernizavimą.**

Įgyvendinant tęstinės veiklos uždavinį **Gerinti komunikacijos kokybę ir vystyti muziejaus rinkodarą**, nuolat ieškoma šiuolaikinių komunikacijos kanalų ir būdų, kurie padeda efektyviai pasiekti muziejaus tikslines auditorijas. Siekiama ne tik reklamuoti parodas, bet ir puoselėti naują LNM įvaizdį.

Muziejus 2023 metais atliko 2 planuotus lankytojų tyrimus: atlikta LNM parodų lankytojų apklausa ir visų 2023 metų išorinės LNM komunikacijos kokybinė ir kiekybinė efektyvumo analizė. Taip pat kryptingai ir sistemingai vykdė muziejaus komunikaciją, daug dėmesio skiriant muziejaus sukurto turinio populiarinimui. Muziejaus parodų viešinimui sukurti - 8 video filmai, 20 foto reportažų. Tęstas paskaitų ciklas su VU IF „Istorijos miestui ir pasauliui“ 2023 m. paruošta: 13 video transliacijų ir foto reportažai. Marijos Gimbutienės atminimui skirtų skaitymų 6 tiesioginės transliacijos ir renginio fotoreportažų skaičius. LNM ir UNESCO paskaitų ciklas „Paveldas - mano, ar valstybės?“ - 3 renginių transliacijos ir fotoreportažai.

Muziejaus veikloje sėkmingai įgyvendinama muziejaus komunikacijos strategija leido visapusiškai pristatyti muziejų, jo rinkinius ir sukuriama turinį visuomenei. Apsilankymas virtualiose parodose LNM virtualių lankytojų skaičius: virtualios parodos lnm.lt - 676, ypač daug susidomėjimo sulaukė paskaitų ciklas su unikalios artefakto pristatymu „Istorijos miestui ir pasauliui“ įgyvendinamas partneriu 15min.lt - 235 711, LRT ciklas parodai „Tikėti ar netikėti: sąmokslų teorijos“ - 105.

4 paveikslas. Muziejaus administruojamų paskyrų socialiniuose tinkluose sekėjų skaičius (vienetai)

Duomenų šaltinis: socialinių paskyrų duomenys.

Efektyviai informuodamas visuomenę apie muziejaus parodas, ekspozicijas ir veiklą, muziejus kasmet sėkmingai didina muziejaus administruojamų paskyrų socialiniuose tinkluose sekėjų skaičių. LNM naudojamų soc. paskyrų sekėjų skaičius muziejaus naudojamose soc. tinklų platformose padidėjo 17 proc. (2022 m. - 42 503, 2023 - 50 032). Siekiama aktyviai komunikuoti muziejaus socialinių tinklų paskyrose Facebook, Instagram, Youtube. LNM Youtube kanale 2023 m. įkelti 45 vaizdo įrašai, iš jų 25 – gyvos transliacijos.

Virtualių lankytojų internetinėje svetainėje skaičius padidėjo 36 proc. (2022 m. -166 753, 2023 m. - 227 592). Skaitmeninėse reklamos ir paieškų platformose buvo vykdomos efektyvios reklaminės vykstančių parodų pristatymo kampanijos.

Išanalizuoti veiklos uždavinio rezultatai buvo pasiekti įgyvendinant tęstinės veiklos priemonę - **Efektyviai informuoti visuomenę apie muziejaus parodas, ekspozicijas ir veiklą.** Šio uždavinio sėkmingas įgyvendinimas turi didelę reikšmę siekiant veiklos tikslo ir ugdant visuomenės ryšį su savo kultūra ir istorija.

III SKYRIUS VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ IR VALSTYBĖS KONTROLIUOJAMŲ VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ VEIKLOS REZULTATAI

Kontroliuojamų arba asocijuotų subjektų bei filialų ar kitų struktūrinių padalinių Muziejus neturi.

Generalinė direktorė

Rūta Kačkutė

Direktoriaus pavaduotoja
strateginiam ir finansų valdymui

Eglė Tamulevičienė